

Tann 8. august 1998 hevði Berlingske Tidende ein grein um føroyska bankamálið skriva av Jørn Astrup Hansen, stjóra í Føroya Banka. Greinin verður her endurgivin við loyvi frá rithøvundanum. Upprunateksturin er á danskum:

Jørn Astrup Hansen, stjóri í Føroya Banka, heldur at við avtaluni millum landstýrið og dansku stjórnina fekk bankamálið ein óvirdiligan enda

Tabet på rekonstruktionen af de færøske banker blev langt mindre end frygtet. Det er utilfredsstillende, at der ikke blev foretaget en egentlig ansvarsplacering, og at der slet ikke blev taget stilling til landstyreets erstatningskrav. Sagens afslutning er uværdig for parterne og kan frygtes at føre til en fortsat forplumring af de dansk-færøske relationer. Det mener Jørn Astrup Hansen, der i januar 1993 tiltrådte som direktør i Sjóvinnubankin, og som nu er administrerende direktør i Føroya Banki, der blev dannet i 1994 ved en fusion af Føroya Banki og Sjóvinnubankin

Den 10. juni 1998 indgik den danske regering og det færøske landstyre forlig i den færøske banksag. Med et pennestrog og et rundhåndet milliardbeløb forsvandt sagen fra avisernes forside.

Det færøske landstyre havde stillet krav om en erstatning i banksagen på 1,5 mia. kr.

Erstatningskravet synes imidlertid ikke at have været underkastet nogen nærmere prøvelse; der synes ikke at have været gjort noget forsøg på at opgøre landstyreets tab på rekonstruktionen af bankerne og på det fæmøse aktiebytte med Den Danske Bank.

Uden nærmere specifikation af beløbet overførte regeringen efter et nattemøde i Finansministeriets tekøkken henvend 3 mia. kr. til landstyreets.

Men når nu løsningen var så enkel, hvorfor skulle vi så have en kommissionsundersøgelse, der formentlig har kostet lige så meget som en mindre provinsbank, og hvorfor skulle vi politisk trækkes med sagen i 5 år?

Den færøske banksag fandt sin afslutning, uden at der blev placeret et ansvar.

Afslutningen var utilfredsstillende og uværdig og kan vanskeligt undgå at føre til en yderligere forplumring af de dansk-færøske relatio-

ner, som i forvejen er præget af en uklar fordeling af ansvar og indflydelse. Og forholdet vil med stor sikkerhed føre til, at myterne om det færøske banksammenbrud vil sætte nye skud.

Det færøske landstyre førte gennem 80'erne en stærkt ekspansiv økonomisk politik.

En uhæmmet subsidiering af fiskerierhvervet og en groft provokerende asymmetri i den skattemæssige behandling af renteindtægter og renteudgifter førte til en voldsom overkapacitet i fiskerierhvervet og til en ukontrolleret vækst i pengeinstitutternes balancer.

Med en sand byge af subsidier, garantier og lån gik landstyreets i spidsen i den bersærkerang, som kendetegnede den færøske økonomi i sidste halvdel af 80'erne - en bersærkerang, som førte til en nedfiskning af bestanden på de færøske fiskebanker og til det økonomiske sammenbrud i 1992-93.

Men den danske regering var bestemt ikke uden skyld i, at det gik så galt.

Medens Schlüter regeringen med kartoffelkuren tog kvælertag på den danske økonomi, kastede man med årlige bloktilskud på 1 mia. kr. blot benzin på det

økonomiske bål på Færøerne.

Økonomien var i forvejen overophedet, og bloktilskuddet gjorde kun ondt værre. Færinger betaler ikke statsskat til Danmark, og bloktilskuddet, som er en ensidig indkomstoverførsel uden produktionsmæssig baggrund, har under en høj-

stabil på grund af de stærkt svingende forhold inden for det alt dominerende fiskerierhverv.

Man sidder tilbage med det indtryk, at beretningerne fra det rådgivende udvalg vedrørende Færøerne ikke hørte til statsministerens foretrukne natbordslitteratur.

Um leiklutin hjá dansku myndugleikunum, sigur Astrup Hansen m.a.

Man sidder tilbage med det indtryk, at beretningerne fra det rådgivende udvalg vedrørende Færøerne ikke hørte til statsministerens foretrukne natbordslitteratur

over kanten.

Sammenbruddet var altomfattende og selvsagt særligt voldsomt og særligt synligt i bankerne, som havde hele erhvervsfinansieringen og den risikobehæftede del af boligfinansieringen.

Sparekasserne kom ikke noget til; de var ved lov forhindret i at påtage sig risici. Så heldig kan man være.

Men bankerne var ikke ganske sagesløse. De kunne i kraft af deres størrelse have påtaget sig en langt mere aktiv og kritisk rolle; de kunne have standset, eller dog påvirket, den færøske dødedans. De kunne have gjort en forskel. Men bankerne gjorde ikke nogen forskel; de dansede blot i takt til musikken.

I de to store forretningsbanker nåede hensættelserne i 1992-93 olympiske højder.

Føroya Banki afskrev og hensatte 2,1 mia. kr. eller 44 pct. af sine fordringer, medens Sjóvinnubankin afskrev og hensatte 2,0 mia. kr. eller 50 pct. af fordringerne.

Et uskønt parløb. Men erkendelsen af at have gjort i bukserne indfandt sig ikke i samme takt i de to banker. Sjóvinnubankin tog halvdelen af sine afskrivninger og hensættelser i 1992, Fø-

roya Banki kun godt en fjerdedel. Det var navnlig dette forhold, som efterfølgende gav landstyreets anledning til opmærksomhed.

I marts 1993 slap Den Danske Bank ved et aktiebytte ud af hovedaktionæransvaret i Føroya Banki, og den nye hovedaktionær, Finansieringsfonden af 1992, der optrådte om ikke på landstyreets vegne så i alt fald for landstyreets regning, kom derved til at hænge på 73 pct. af hensættelserne, eller 1,5 mia. kr., i Føroya Banki.

De meget betydelige kapitalindskud, som landstyreets gennem Finansieringsfonden af 1992 måtte foretage for at holde bankerne flydende, gav efterfølgende anledning til den opfattelse blandt færøske politikere, at det sikkert havde været bedre, og i alt fald billigere, for Færøerne, om man blot havde ladet bankerne gå konkurs.

Intet kunne imidlertid være mere forkert. Eftertiden har med al ønskelig tydelighed vist, at rekonstruktionen af bankerne og den efterfølgende fusion var en såre fornuftig disposition.

Desværre fik man i 1993 både på Færøerne og i Danmark et stærkt overdrevent indtryk af de omkostninger, som for Finansieringsfon-

konjunktur, som i 80'erne en klart destabiliserende virkning.

Med en regulering af bloktilskuddet kunne man fra dansk side dog have medvirket til en konjunkturdjævnning på Færøerne, hvis økonomi er meget u-

I efteråret 1992 brast balancen. Det er noget sludder, når færøske politikere hævder, at det var bankernes kollaps, som udløste krisen. Det forholder sig naturligvis lige omvendt. Politikerne havde med en uholdbar politik drevet samfundet ud